

Projecte entorn de bones pràctiques educatives. Una experiència de treball cooperatiu i interdisciplinari^{1 2 3}

Autoria

Alomar Kurz, Elisabeth; ElisabethAK@blanquerna.url.edu
Àvila Morera, Xavier; XavierAM@blanquerna.url.edu
Civis Zaragoza Mireia; Mireiacz@blanquerna.url.edu
Coderch Allué, Jorge; JorgeCA@blanquerna.url.edu
Cols Catasús, Mercè; MerceCC@blanquerna.url.edu
Marquilles Figueres, Pietat; PietatMF@blanquerna.url.edu

Professors de la FPCEE Blanquerna (Universitat Ramon Llull)

Adreça postal: C/Císter, 34 08022- Barcelona

Àmbit

Experiència

Desenvolupament

Contextualització

El treball que presentem és fruit d'un projecte que neix en el context de la reflexió que comporta la implementació del sistema europeu de transferència i acumulació de crèdits (ECTS) en els estudis superiors, de la inquietud d'innovar i del convenciment de la importància que té treballar de manera cooperativa, interdisciplinària i en xarxa en el si d'un centre educatiu i amb d'altres. Així mateix, la incorporació de l'experiència al projecte Trama implica una millora del mateix i una intensificació del vessant de potenciació del treball en xarxa.

En aquests moments que estem immersos en el disseny i desplegament dels nous plans d'estudis de Grau de Mestre adaptats al nou Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i que com tots sabem és un procés que per una banda pretén unificar els plans d'estudis de les universitats europees i per l'altra establir un nou paradigma docent més centrat en l'estudiant i no tant en el professor, és una oportunitat de canvi. Això implica repensar i adoptar noves metodologies. En aquest sentit, la tradició metodològica dels estudis de mestre Blanquerna, són una font de coneixement i expertesa que fa més de trenta anys que ja va en aquesta direcció així com l'experiència que presentem.

¹ Comunicació presentada en el marc del 1r Congrés de Formació per al Treball en Xarxa a la Universitat. *Complexitat, corresponsabilitat i construcció del coneixement*, celebrat a Barcelona el 12 i 13 de febrer de 2009.

² Aquesta comunicació es basa en part en un article publicat a ALOMA, Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, núm.19, Barcelona, desembre 2006, pp. 315-330. ISSN: DL: B-38409-97

³ Els autors de la comunicació es fan responsables de la correcció lingüística d'aquest document.

Una comprensió del món holística, global i des de la complexitat entenem que passa per un model de docència universitària que s'hi ajusti. És així que aquesta comunicació presenta el treball realitzat en els estudis de magisteri durant els cursos 2004/05 fins al 2007/08 i que cerca una aproximació al saber de manera més interdisciplinària i a partir del treball cooperatiu. Així mateix, creiem que un treball des de la cooperació entre estudiants, estudiants i professors, universitat i escoles d'educació infantil i entre els mateixos professors afavoreix un clima de centre i treball que, conjuntament amb la utilització de metodologies novedoses, contribueix a crear contextos d'aprenentatge enriquidors. Parafrasejant Johnson, Johnson i Holubec (1999):

“Aprender es algo que los alumnos hacen, y no algo que se les hace a ellos. El aprendizaje no es un encuentro deportivo al que uno puede asistir como espectador. Requiere la participación directa i activa de los estudiantes. Al igual que los alpinistas, los alumnos escalan más fácilmente las cimas del aprendizaje cuando lo hacen formando parte de un equipo cooperativo. La cooperación consiste en trabajar juntos para alcanzar objetivos comunes [...]”. *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Paidós Educador: Barcelona (p. 14).

Concretament, el treball es duu a terme amb alumnes de 1r de magisteri de l'especialitat d'Educació Infantil de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna, de la Universitat Ramon Llull. Aquest es desenvolupa des de les assignatures de Seminari (Pràcticum), Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació i Educació Plàstica de l'actual Pla d'Estudis de la FPCEE Blanquerna.

Els seminaris estan formats per grups d'uns 15 alumnes i un tutor. S'hi fa un seguiment més personalitzat dels estudiants posant l'accent en les pràctiques que realitzen a l'escola i en el tractament de diversos aspectes vinculats a l'educació. Així doncs, es tracta d'un treball amb grups reduïts que permet un enfocament transversal (no vinculat a una assignatura específica) i un major grau de reflexió i aprofundiment de les diferents temàtiques educatives d'interès.

Aquests trets distintius fan del seminari un entorn privilegiat que afavoreix competències professionalitzadores des d'una perspectiva transversal ajudant a integrar els diversos coneixements teòrics i pràctics. Els seminaris s'entenen i es descriuen en documents d'ús intern de la facultat com un “espai de treball germinador d'idees i d'interrogants, de recerca d'informació, de contrast d'opinions, d'anàlisi i de valoració i també en la mesura de les possibilitats de creació i/o d'investigació al voltant d'aspectes relacionats amb la pròpia formació, amb l'escola, amb l'actualitat educativa i amb l'actualitat social i cultural en general”.

En aquest sentit s'entén que l'escola ha d'aprendre constantment per tal que no es tanqui als interrogants i a l'aprenentatge continu imprescindible per donar resposta a les necessitats de cada moment (Santos Guerra, 2001) i per a fer-ho cal un ferm treball de col·laboració amb tots els professionals que hi estan implicats des de diversos àmbits. És des d'aquesta idea que es pretén, per una banda viure positivament el treball

cooperatiu en el si del seminari com a eina de personalització extraordinària, en la mesura que potencia la construcció de la pròpia identitat professional, una clau de volta que estructura i fa significatiu el coneixement adquirit a través de les diverses matèries del currículum (Josep M. Fulquet: 2005, 72) i per l'altra establir un diàleg permanent entre la facultat, les escoles de pràctiques i tots els agents educatius de l'entorn.

Els darrers canvis succeïts en la societat actual posen de manifest que més enllà de viure en una època de canvis vivim en un canvi d'època, com diversos sociòlegs assenyalen. Així doncs, des de l'educació tenim la responsabilitat de trobar la manera d'abordar aquest nou escenari per tal de donar respostes educatives satisfactòries en una línia proactiva i promocionadora.

El treball en xarxa es dibuixa com una manera de saber situar-se molt òptimament en la base d'un paradigma d'intervenció socioeducatiu i sistèmic. Es tracta d'un model de treball i organització complex i que per tant gestiona i afronta adequadament la complexitat actual.

Idees principals

Els canvis culturals, polítics, econòmics, socials en definitiva que s'han anat vivint darrerament posen de manifest que vivim en un moment complex respecte el qual cal saber situar-se. Sens dubte l'educació hi té una clara responsabilitat i és ben clar que si les circumstàncies són complexes les accions i respostes educatives també ho hauran de ser.

En aquest nou escenari, el treball educatiu en solitari, uniprofessional, uniinstitucional i unidisciplinari no té sentit sinó que cal acostar-nos a la complexitat a partir de propostes més "multi" i "inter". Només des de la multiprofessionalitat i multidisciplinarietat podem entendre el context i aspirar a situar-nos-hi, però es fa del tot indispensable la interprofessionalitat i la interdisciplinarietat per abordar òptimament els reptes que se'ns presenten ja que aquests són, també, polifacètics i multidimensionals.

Per tot plegat es fa necessari plantejar un model de treball i organització que s'ajusti i doni resposta a la complexitat socioeducativa des d'un paradigma d'intervenció sistèmic. En aquest sentit, entenem que el treball en xarxa recull les voluntats "inter" esmentades en l'anterior paràgraf i és en aquesta línia que cal anar treballant. Com s'ha anat referenciant al llarg del projecte Trama, entenem que el treball en xarxa consisteix en aquella acció en què en tots els seus processos –construcció de coneixement, organització, avaluació– hi intervenen diferents professionals i/o agents amb implicacions educatives. Aquests, treballen per assolir un objectiu comú el qual respon a les necessitats o projectes integrals d'un context, àmbit o territori.

Conseqüentment, el treball en xarxa porta implícites sis dimensions d'acord amb el que hem exposat (Equip de coordinació del projecte Trama, 2007):

- la construcció de coneixement sobre una realitat social

- la perspectiva de procés
- la diversitat de professionals, agents socials i els rols que hi juguen
- el treball cooperatiu/col·laboratiu
- l'assoliment d'un objectiu comú i compartit
- la resposta a necessitats d'un context, àmbit o territori específic

El treball en xarxa, doncs, permet i facilita abordar la tasca professional des de la coresponsabilitat, la implicació màxima i el reconeixement de la interdependència professional. Entenem que només d'aquesta manera podem donar resposta òptimament a la complexitat socioeducativa

El projecte s'anomena *Recull de bones pràctiques educatives en l'etapa d'educació infantil* i té com a finalitat donar impuls a la cultura de la qualitat a través de la detecció, el seguiment, la difusió i l'intercanvi de les *bones pràctiques* que, dins de les experiències de les escoles de pràctiques, es porten a terme en els àmbits de la docència, de l'organització espacial i/o temporal, de la relació amb les famílies, de l'articulació entre els diferents agents que intervenen en el procés educatiu dels infants, de coordinació amb altres estaments educatius i/o socials de l'entorn -treball en xarxa -, de l'adquisició d'hàbits,... o d'altres aspectes interessants a compartir.

Així mateix, esdevé un valor essencial el fet que la bona pràctica sigui una experiència que impliqui el màxim nombre de persones i no esdevingui, per tant, puntual. En aquest sentit, serà cabdal identificar *bones pràctiques* que impliquin diferents mestres, cursos, cicles o etapes de l'escola, la família, l'entorn, altres escoles, altres agents educatius del barri, etc.

El projecte s'inicia durant l'estada intensiva de pràctiques que fan els alumnes (3 setmanes seguides, matí i tarda, durant el mes de febrer) i es desenvolupa al llarg del segon quadrimestre combinant un treball individual amb un altre de tipus cooperatiu.

Pel que fa al treball individual, cada estudiant escull en el si de la seva escola de pràctiques una l'experiència que identifica com a *bona pràctica*. Per tal d'unificar criteris pel que fa a la consideració d'una experiència com a *bona pràctica* i ajudar a identificar-les es desenvolupa un treball previ de consens de significat entorn a la idea de *bona pràctica*. Entre d'altres criteris podríem fer referència als que s'indiquen des de la Secretaria del Consell Escolar Municipal de Barcelona (2004):

- La claredat dels objectius
- La transmissió de valors i de virtuts
- Creixement per al centre: innovació

Així doncs, i un cop cada estudiant ha fet i comunicat la seva selecció al tutor/a de seminari, es documenta pel que fa a la *bona pràctica* quant al marc teoricopràctic de referència, orígens, motivacions de la seva posada en pràctica, finalitats i objectius, característiques, punts forts i punts febles, reptes i expectatives de futur, etc. Així mateix, elabora un document que recull totes aquestes dades i posteriorment les introdueix en una plana web conjuntament amb imatges i vídeos de l'experiència i l'escola.

Pel que fa al disseny, elaboració i complimentació de la plana web, aquest es realitza des de l'assignatura de Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació. D'aquesta manera determinats continguts d'aprenentatge de la pròpia assignatura com ara la cerca d'informació, selecció i tractament de la informació, la utilització de recursos gràfics per millorar la funció comunicativa dels documents, l'ús del llenguatge audiovisual i l'edició de vídeo i la publicació de documents en format de pàgines web, adquireixen una gran significació per als estudiants.

Cal dir que al llarg d'aquesta primera fase hi ha un seguiment molt proper per part del tutor/a de seminari per tal de garantir la validesa, la qualitat alhora que una bona documentació de la *bona pràctica*. En cas de dificultats per a identificar correctament una *bona pràctica* o per a fer-ne la seva documentació el tutor és qui orienta -o reorienta, si és el cas- a l'estudiant. En aquesta fase també té un paper molt rellevant el propi centre, ja que també documenta, orienta i supervisa el treball.

Pel que fa al treball cooperatiu intraseminari, aquest s'inicia en presentar les *bones pràctiques* documentades per cadascú a la resta de companys de seminari. Un cop feta la presentació el mateix seminari en tria tres partint d'uns criteris com, per exemple, la novetat, la innovació, la utilitat, l'interès...

A partir d'aquesta selecció el seminari es constitueix en petits grups de treball cooperatiu, cadascun dels quals aprofundeix en una de les *bones pràctiques* seleccionades. Això comporta el seguiment d'una dinàmica de treball específica: lectures⁴ sobre la temàtica de l'aprenentatge en equips cooperatius, l'organització dels propis equips i l'assumpció de responsabilitats individuals i de grup que queden reflectides en el quadern de cadascun dels equips.

Amb la finalitat de fer un correcte aprofundiment es realitzen visites al centre de pràctiques on es duu a terme l'experiència, es fa una recerca d'altres centres on es faci la mateixa *bona pràctica* i si s'escau s'hi estableix contacte, i es realitza una recerca bibliogràfica més aprofundida i exhaustiva pel que fa a la *bona pràctica* o al marc teòric que la fonamenta.

Així mateix, en aquesta fase cada grup de treball elabora una presentació *powerpoint* que documenta i explica l'experiència. Pel que fa al format de la presentació, es compleixen dos criteris: el de suport i l'autoexplicatiu. El criteri de suport fa referència al fet que el *powerpoint* ha d'il·lustrar la *bona pràctica* quan se'n faci una presentació pública a la resta de companys del seminari o de tot el grup classe i per tant desenvoluparà una funció de suport a l'explicació. Ara bé, la presentació també caldrà que permeti una lectura individual atès que passarà a formar part d'un DVD recopilatori. Així doncs, caldrà que els elements autoexplicatius i interactius hi siguin presents per tal que se'n pugui fer una lectura individual comprensiva.

Com en el cas de la plana web, el disseny i l'elaboració del *powerpoint*

⁴ Fonamentalment ens centrem en les aportacions del Dr. Pere Pujolàs i Maset, i concretament els estudiants han llegit, entre d'altres, l'article *Cooperar per aprendre i aprendre a cooperar: el treball en equips cooperatius com a recurs i com a contingut*. Suports, Vol. 12, núm.1 1, primavera 2008 pp.21-37.

també forma part dels continguts de l'assignatura de Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació. En aquest punt adquireix un gran sentit la discussió sobre l'adequació de l'ús dels diversos tipus de recursos TIC per a expressar-se en relació amb les característiques de diverses situacions comunicatives: en públic, individualment, connectats a la xarxa o en mode local.

Finalment, i ja en la darrera fase del projecte, s'elabora el disseny del DVD que ha de recopilar totes les *bones pràctiques* del grup classe. Aquest disseny es realitza conjuntament entre l'assignatura d'Educació Plàstica i l'assignatura de Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació. En aquest moment del treball es posen en joc les competències vinculades a l'expressió artística conjuntament amb les possibilitats de tractament digital dels recursos plàstics, treballant amb l'escàner, amb la càmera fotogràfica i amb programes de tractament d'imatge. Així mateix, en aquesta fase el treball cooperatiu s'estén a nivell de tot el grup classe atès que es creen grups interseminaris per tal de confegir el DVD.

Aquests grups són els que s'encarregaran de redactar la introducció del projecte, redactar la conclusió del projecte, recopilar en el DVD totes les planes *web* i els *powerpoints*, imprimir les etiquetes i portades, i fer tantes còpies com alumnes i professors han participat en el projecte. I amb aquest procés es completa el coneixement de les possibilitats de l'ús de l'ordinador com a eina d'impressió sobre format paper i el procés de còpia, retolació i packaging de documents en format DVD.

En síntesi, el producte resultant que recull tota la tasca realitzada esdevé el DVD, el qual, com hem esmentat, conté:

- a) Portada: a partir del disseny creat per ells mateixos
- b) Introducció: en què s'explica el contingut del treball i el seu objectiu.
- c) Desenvolupament: presentació de manera ordenada i sistemàtica de les fitxes/planes *web* elaborades per a cadascuna de totes les *bones pràctiques*, així com de les presentacions *powerpoint* de les experiències exposades.
- d) Conclusió: on es valora el treball realitzat

És així que en acabar el quadrimestre tots els seminaris de magisteri de 1r d'Educació Infantil es reuneixen en una trobada conjunta en què es fa la presentació i la comunicació –a partir dels *powerpoint* dissenyats- de les *bones pràctiques* recollides entre tots.

És d'aquesta manera, per tant, que fem convergir la voluntat de dur a terme projectes cooperatius i interdisciplinaris i la inquietud per fer un treball rigorós entorn a la cerca de *bones pràctiques* i models de referència que han de contribuir a formar els futurs mestres.

En síntesi, i com a conseqüència del que hem explicat fins aquí, els objectius que recull i es proposa el treball que hem exposat breument fins aquí són els següents:

1. Identificar, documentar i justificar *bones maneres de fer* que en el si de les escoles de pràctiques es desenvolupen i que contribueixen a la millora del nivell d'excel·lència de l'educació infantil.
2. Comunicar aquestes *bones pràctiques*, de manera oral i a través de diversos suports digitals (pàgines *web*, *vídeo*, *presentacions...*), sobre les quals també intercanviar idees i experiències personals.
3. Dur a terme un treball (amb una fase individual i una altra en grup) de manera interdisciplinària i cooperativa. Entendre la importància i la necessitat de treballar en equip i amb un enfocament global de cara a crear contextos d'aprenentatge enriquidors.
4. Contribuir al disseny i a l'edició d'una publicació en format digital DVD que aplegui les *bones pràctiques* documentades entre tots.

És així com veiem que aquest treball vol ser la síntesi de molts dels temes que es treballen al llarg d'aquest primer curs de Magisteri, en què es valoren les reflexions personals i la transferència de continguts, no tan sols dels treballats en el si del seminari, sinó també en altres assignatures com Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació, Educació Plàstica, Processos Psicològics Bàsics, Didàctica, Educació Musical, etc. Transferència que, a la fi, ha de permetre establir connexions entre disciplines, relacions entre continguts i vincles entre les aportacions teòriques i les constatacions pràctiques. Entenem que és així que construïm coneixement ben fonamentat i en base a un model més reticular i complex com el que esmentàvem a l'inici.

Conclusions i recomanacions

Valoració de l'experiència: les *bones pràctiques* a educació infantil dels cursos 2004/05 fins al 2007/08

Procediment

En el mes de maig de 2006, passat gairebé un curs de la realització de l'experiència per primera vegada i en el mes de novembre de l'any 2008 per a la resta de promocions, es va adreçar una carta a tots els estudiants d'Educació Infantil tarda, on se'ls demanava la seva valoració entorn de l'experiència viscuda en els cursos anteriors per mitjà d'un qüestionari⁵ anònim i en format *web*.

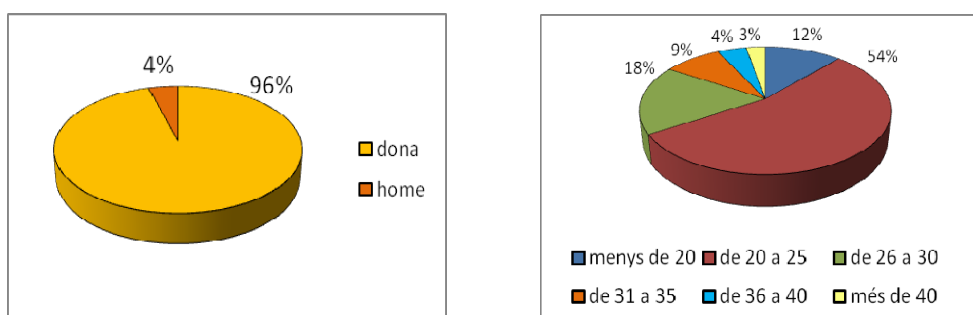
El qüestionari s'ha plantejat majoritàriament amb preguntes tancades on els alumnes utilitzant una escala de tipus *Likert* de quatre valors -*gens*, *mica*, *bastant* i *molt*- havien de respondre el seu grau de satisfacció a la qüestió

⁵Pot consultar-se a l'adreça: <http://grups.blanquerna.url.edu/bp/formulari.html> (21-12-08)

plantejada. També s'han formulat preguntes obertes, amb la finalitat de poder copsar una valoració més qualitativa de l'experiència amb observacions, suggeriments, reptes i aspectes de millora que els mateixos alumnes volguessin destacar.

La mostra

Han respost 66 estudiants, gairebé un 27% de la població.

Els càlculs

A moltes de les preguntes s'havia de respondre *gens*, *mica*, *bastant* i *molt*. Hem associat els valors 0,1,2,3 a aquestes respostes per poder calcular així un índex numèric únic a cada pregunta. Per exemple a la *pregunta 6: Grau de satisfacció pel que fa a l'assoliment dels objectius de l'activitat*:

Identificar, documentar i justificar bones maneres de fer que es desenvolupen en el si de les escoles de pràctiques i que contribueixen a la millora del nivell d'excel·lència de l'educació infantil.	Núm.	%
Gens	0	
Mica	3	4.55%
Bastant	41	62.12%
Molt	22	33.33%

Hem fet el càlculs $(0 \cdot 0 + 4.55 \cdot 1 + 62.12 \cdot 2 + 33.33 \cdot 3) / 3 = 228.78 / 3 =$
76.26

Comunicar aquestes bones pràctiques de manera oral i a través de diversos suports digitals (pàgines <i>web</i> , <i>powerpoint</i> , etc.). Intercanviar idees i experiències personals sobre aquestes bones pràctiques.	Núm.	%
Gens	0	
Mica	4	6.06%
Bastant	35	53.03%
Molt	27	40.91%

Hem fet els càlculs $((0*0 + 6.06*1 + 53.03*2 + 40.91*3)/3 = 234.85 / 3 = 78.28$

Dur a terme un treball (amb una fase individual i una altra en grup) de manera interdisciplinària i cooperativa. Entendre la importància i la necessitat de treballar en equip i amb un enfocament global per tal de crear contextos d'aprenentatge enriquidors.	Núm.	%
Gens	0	
Mica	6	9.09
Bastant	39	59.09%
Molt	21	31.82%

Hem fet els càlculs $((0*0 + 9.09*1 + 59.09*2 + 31.82*3)/3 = 222.73 / 3 = 74.24$

Contribuir al disseny i a l'edició d'una publicació en format digital DVD que aplegui les bones pràctiques documentades entre tots.	Núm.	%
Gens	1	1.52%
Mica	6	9.09%
Bastant	31	46.97%
Molt	28	42.42%

Hem fet els càlculs $((1.52*0 + 9.09*1 + 46.97*2 + 42.42*3)/3 = 230.29 / 3 = 76.77$

Els resultats de l'enquesta

Bloc 1 (pregunta 6 i 7)

Les primeres preguntes anaven dirigides a conèixer el grau de satisfacció pel que fa a l'assoliment dels objectius, a la planificació i a l'organització de l'activitat. La qüestió era esbrinar si el professorat havíem planificat, organitzat i manifestat les feines que calia que fessin els estudiants de manera clara i coherent amb el temps que se'ls va donar.

	Puntuació
Identificar, documentar i justificar bones maneres de fer que es desenvolupen en el si de les escoles de pràctiques i que contribueixen a la millora del nivell d'excel·lència de l'educació infantil.	76.26
Comunicar aquestes bones pràctiques de manera oral i a través de diversos suports digitals (pàgines web, Powerpoint, etc.). Intercanviar idees i experiències personals sobre aquestes bones pràctiques.	78.28
Dur a terme un treball (amb una fase individual i una altra en grup) de manera interdisciplinària i cooperativa. Entendre la importància i la necessitat de treballar en equip i amb un enfocament global per tal de crear contextos d'aprenentatge enriquidors.	74.24
Contribuir al disseny i a l'edició d'una publicació en format digital DVD que aplegui les bones pràctiques documentades entre tots.	76.77
Es comunica clarament la planificació i la temporització de l'activitat	67.18
L'organització de l'activitat a fer individualment	68.72
L'organització del treball a fer intraseminaris	66.67
L'organització del treball a fer interseminaris	67.71
Pel que fa al temps assignat a cadascuna de les fases del treball individual	54.36
Pel que fa al temps assignat a cadascuna de les fases del treball cooperatiu (inter-intraseminaris)	55.05
La planificació ha facilitat que els alumnes puguin interactuar i contrastar diferents opinions i punts de vista.	66.16

Com podem constatar, els resultats ens indiquen que cal revisar en un futur el temps que cal assignar a cadascuna de les fases del treball. Cal proporcionar major temps, per poder facilitar l'intercanvi i l'aprofundiment. Cal tenir present que és un treball de cloenda del primer curs i que implica força feina en comú al mes de maig, essent una època força complicada per a tots els estudiants per l'acumulació de treballs i l'inici d'exàmens de juny.

Per altra banda, ha estat molt ben valorat l'enriquiment que ha suposat saber comunicar les BP amb formats variats, i l'intercanvi d'idees que aquest treball ha generat.

Bloc II (preguntes 8 i 9)

El segon bloc de preguntes estava dirigit a esbrinar quin grau de satisfacció manifesta l'estudiant pel que fa al treball fet sobre les BP, i a la vivència del grup intraseminaris, és a dir, a com ha funcionat el treball en cada equip.

	Puntuació
És útil com a recull d'experiències diverses i variades	88.89
Permet constatar que moltes experiències són habituals en l'etapa d'educació infantil	77.27
Permet constatar que moltes experiències són fruit del projecte educatiu i curricular del centre	69.70
És útil per conèixer el nivell d'innovació educativa a les escoles	79.80
Permet constatar que moltes bones pràctiques educatives no es comuniquen més enllà del centre (revistes educatives, webs, etc.)	77.78
És útil per conèixer maneres diverses de comunicar un mateix treball (text escrit, format web, format Powerpoint, etc.)	73.23
Tots hem exercit les responsabilitats que ens hem assignat	72.22
Tots hem après	77.78
Hem sabut utilitzar el temps adequadament	62.63
Hem acabat la feina dins del temps previst	73.85
Ens hem ajudat els uns als altres	70.71
Ens hem planificat i organitzat el treball a fer	69.70
Hem avançat en els objectius del grup	69,70
Tots hem complert el nostre compromís	72.22

Els resultats ens encoratgen a seguir plantejant aquest treball, ja que com es desprèn dels resultats de la taula els estudiants consideren que és molt útil i que els permet conèixer no tant sols el nivell d'innovació a les escoles, sinó també constatar quines són les pràctiques més habituals en l'etapa d'educació infantil.

Un aspecte que és recurrent en la realització d'un treball en equip, i que també s'ha fet palès aquí, és el fet de no saber aprofitar adequadament el temps assignat a la tasca i el nivell de compromís individual en el treball en equip/cooperatiu. Al nostre entendre és una dada prou important a tenir en

compte en la formació de mestres, per cercar-ne els correctors pertinents a fi d'assolir la màxima satisfacció de tots els membres de l'equip, i per a incorporar en una propera edició d'aquesta experiència.

Bloc III (pregunta 10 i 12)

El tercer bloc de preguntes estava dirigit a esbrinar quin grau de satisfacció manifesta l'estudiant pel que fa a la seva aportació i el seu compromís al treball cooperatiu; i finalment a la valoració que han atribuït a l'experiència.

	Puntuació
Ara trobo que la interdisciplinarietat té més sentit	71.21
Considero que el treball en equip cooperatiu és més ric que el treball individual	79.29
M'agradaria treballar amb aquesta metodologia en altres assignatures	61.62
L'organització en equips de treball intraseminaris afavoreix el fet d'ajudar-se els uns als altres i de cooperar per aprendre	74.24
El treball en equip no té sentit sense el compromís individual	87.37
Valoreu l'experiència realitzada	76.51

A la llum dels resultats obtinguts constatem que són força coincidents amb l'apartat anterior. Per una banda, l'estudiant valora un aprenentatge compartit, ja que constata que aprèn i entén millor allò que està fent, però, per l'altra banda, també manifesta que potser no col·labora amb tota la feina que hauria de fer.

Bloc IV (pregunta 11 i 13)

El darrer bloc consta de preguntes obertes que pretenien copsar les característiques per les quals els estudiants valoraven com a satisfactòriament i menys satisfactòriament l'experiència. Destaquem les manifestacions que han estat més coincidents per un nombre elevat d'estudiants.

Pel que fa als aspectes satisfactoris, han destacat:

- La interdisciplinarietat: un mateix treball ens permet treballar i congregar aspectes d'assignatures diferents. És òptim des de l'organització de tasques i didàcticament.
- Descobrir la realitat educativa dels centres als quals no hem estat mai, conèixer les seves propostes educatives i com les realitzen.
- Poder compartir idees innovadores i potser no tan innovadores, però sí veure diferents metodologies i maneres de treballar. Un aspecte molt important és el de la presentació a la resta de companys, ja que es precisen imatges, comentaris, i sobretot presentar l'experiència

viscuda amb aquella bona pràctica. Això fa que els altres en siguem partícips i tinguem la idea més clara d'allò que s'ha presentat.

- El fet d'intercanviar idees que podem portar a l'aula. Tothom hi ha de posar de la seva part; és molt ric. Un molt bon treball i molt positiu per el nostre futur professional com a mestres d'educació infantil.
- Fer aquests tipus de treball en equip cooperatiu.
- El coneixement i la utilització de diverses eines tecnològiques.

I pel que fa als aspectes menys satisfactoris assenyalen els següents:

- No tothom es compromet de la mateixa manera en el treball en grup. Sempre hi contribueix més la persona el treball de la qual ha estat elegit.
- L'estrès que suposa la coordinació i el fer bé aquesta feina. Treballar en equip cooperatiu i en xarxa és positiu i difícil, cal un compromís per part de tothom.
- Molta feina per fer i no gaire temps per fer-la.
- La complexitat de treballar en equip, i la dificultat que suposa coordinar-nos tots a la vegada per arribar a les dates de lliurament establertes. Tot això combinat amb el fet de que teníem exàmens i molts altres treballs d'altres assignatures per lliurar.

Altres observacions que els estudiants ens han fet són les següents:

- Seria interessant fer una publicació ja sigui escrita o potser digital com a aspecte innovador de la Facultat.
- Seria convenient que des de totes les assignatures es treballi per difondre una cultura del treball cooperatiu. La nostra futura feina implicarà un treball comunitari i el dia a dia de les escoles és una feina conjunta entre agents diferents i complementaris.

Conclusions

Dels resultats de l'enquesta i de la reflexió que l'equip de professors implicats en aquest projecte hem fet, avancem unes primeres conclusions .

A mode de conclusió podem avançar que la realització d'aquest treball ens ha permès reflexionar no tant sols sobre les pràctiques educatives a l'etapa d'educació infantil, sinó també sobre el que comporta un projecte de treball cooperatiu i interdisciplinari.

Per que fa a les bones pràctiques educatives en l'etapa d'educació infantil, hem constatat el següent:

- Quan la *bona pràctica* forma part del projecte d'escola, és compartida i assumida per la comunitat educativa. Hi ha una consciència d'allò que s'està fent a nivell d'escola i es valora com a tret o aspecte que dóna valor al projecte educatiu, fet que comporta una visualització clara de la *bona pràctica* ,– havent-hi una documentació que la recull a nivell del centre. Periòdicament es revisa, s'analitza l'evolució i s'introdueixen els canvis que calen.

- Quan la *bona pràctica* és només una experiència personal, d'un mestre o concretada en una aula, costa de detectar-la, passa més desapercebuda i no es compartida per la comunitat educativa, tot i l'interès i el sentit que li podem atorgar.
- No sempre s'han pogut localitzar *bones pràctiques* que a més impliquessin o es fonamentessin en el treball en xarxa.
- Hi ha bones experiències educatives, bones pràctiques a les escoles però que no es fan públiques. Per què?: Hi poden haver diverses raons. Les que més destaquen són:
 - Els equips de mestres potser estan poc acostumats a reflexionar i a repensar la seva pràctica educativa per donar-la a conèixer – revistes educatives, jornades etc.
 - La manca de temps, les presses i el volum de feina eclipsa la part de la reflexió i la comunicació.
 - L'equip docent del centre considera que allò que fan no és prou innovador i interessant per a donar-ho a conèixer. Per pudor?
- El fet de tractar-se d'alumnes de primer curs, suposa una certa "limitació" alhora de saber identificar de manera crítica i encertada el que serien *bones pràctiques* a les escoles.
- Quant als àmbits majoritaris entorn a les quals s'han seleccionat i organitzat les *bones pràctiques* són: Metodologia i projecte d'escola; Rutines i hàbits; Descoberta de l'entorn natural; Intercomunicació i llenguatge; Relació família-escola i Projectes solidaris, etc.

Pel que fa al treball cooperatiu, interdisciplinari i en xarxa, hem constatat:

- L'itinerari i les distintes fases del treball proposades han estat els idònies per a la consecució final d'elaborar un DVD que recull les *bones pràctiques* dels centres escolars on els alumnes han fet les pràctiques d'ensenyament.
- Aquest itinerari ha combinat el treball individual i un treball cooperatiu intra i interseminaris, exigència que s'ha acomplert abastament.
- Els estudiants han vivenciat què vol dir i què implica participar en un projecte com aquest. Això ha generat un diàleg i un debat ric pel que fa a la planificació, al disseny, a la recerca i documentació, i a l'aprofundiment d'una temàtica concreta – en aquest cas una *bona pràctica* -, tant a nivell dels diferents petits grups com a nivell de tots els Seminaris.
- La proposta de treball interdisciplinari entre les assignatures de Seminari, de Noves Tecnologies Aplicades a l'Educació i de l'Educació Plàstica, s'ha assolit notablement. Els estudiants han pogut treballar conjuntament els continguts d'aquestes assignatures, i el professorat ha treballat de manera coordinada. Això ha exigut un esforç individual i en equip.
- L'alumnat considera que "*l'objectiu és conèixer les realitats educatives de les escoles que els aporta nous recursos, coneixements, punts de vista i mètodes de treball.*"

- Els alumnes conclouen que: aquest treball els *“ha implicat cooperació, compromís, paciència i molta dedicació”*, que ha estat una *“feina feixuga a estones”*, que *“el fet de disposar de la compilació ens permetrà tenir bases de dades d'on extreure bones experiències, activitats, mètodes interessants, pràctiques innovadores i en definitiva models útils per aplicar en un futur professional”*.

Per cloure, tant sols volem afegir que el disseny, la planificació i l'execució d'aquest projecte ha suposat un treball cooperatiu entre el professorat implicat. No podem obviar el temps que requereix un treball d'aquesta mena. Tot l'equip hem esmerçat força hores en reunions per anar definint i redactant el treball que us hem presentat, i n'estem molt satisfets, no tant sols pels resultats obtinguts –sempre millorables–, sinó també per l'enriquiment que aquest treball en equip ha suposat per a cadascú de nosaltres i per com ens ha cohesionat com a grup de professors que intervenim en un mateix grup-classe. Pensem que aquesta cohesió de l'equip docent, tot i que no disposem de dades objectives, també té una influència positiva en la formació dels estudiants.

Semblantment, pensem que els estudiants incorporaran en el desenvolupament de la seva tasca professional el valor i la importància de saber treballar conjuntament i cooperativament, el coneixement d'experiències que preveuen el treball en xarxa i la conscienciació que la tasca dels mestres implica un treball relacional a diferents nivells dins l'escola, amb les famílies i l'entorn.

Finalment, no voldríem acabar aquest escrit sense apuntar alguns reptes que plantegem per al futur i que es concreten en:

- Implicar en el projecte la participació d'altres assignatures del curs per assolir un treball amb més interdisciplinarietat.
- Plantejar una continuïtat d'aquest treball i/o similar en els cursos següents.
- Fer partícips a les escoles de pràctiques que possibiliten aquest treball, convidant-les en el dia de la seva presentació.
- Aconseguir que projectes com aquests i d'altres, que ben segur s'estan duent a terme, ens permetin enfortir cada dia més la vinculació Universitat – Escola.
- I, sens dubte, animar a d'altres equips docents de la FPCEE a iniciar experiències de treball interdisciplinari i cooperatiu per tal de poder-nos enriquir mútuament amb propostes d'aquest caire i característiques.

És per aquesta raó, que l'experiència feta ens permet plantejar la importància que té per a la formació de tot mestre no tant sols identificar i dissenyar experiències educatives reeixides, sinó també promoure una major anàlisi i reflexió sobre la pràctica educativa, estimulants la redacció d'informes i la documentació de les mateixes, ja que són, a l'hora, la millor eina per a promoure l'avanç i el procés. Difondre experiències, són un recurs que aporta idees, identifica errors que caldria evitar, i ajuden a avançar més ràpidament i millor a tot el sistema educatiu.

Fonts de Documentació

Alomar, E. [et.al.] Document d'ús intern: Pauta treball Bones Pràctiques Educació Infantil. Curs 2007/08

Equip de coordinació del projecte Trama (2007). "Projecte trama. La formació inicial dels professionals de l'educació en treball en xarxa", *Educació Social. Revista d'Intervenció socioeducativa*, núm. 36, 2007, p. 13-25.

FPCEE Document d'ús intern: Pauta de seminari de magisteri. Curs 2004-2005

Fulquet, J.M. (2005). *Blanquerna memòria, 04-05*. Barcelona: Fundació Blanquerna

Johnson, Johnson i Holubec (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Barcelona: Paidós Educador.

Santos Guerra, M. A. (2001). *La escuela que aprende*. Madrid: Morata.

PUJOLÀS, P. (2008) *Cooperar per aprendre i aprendre a cooperar: el treball en equips cooperatius com a recurs i com a contingut*. Suports, Vol. 12, núm.1 1, primavera, pp.21-37.